

TILAK MAHARASHTRA VIDYAPEETH, PUNE
M. A. (PARANGAT) SOCIAL SCIENCES (SOCIOLOGY)
EXAMINATION: MAY – 2026
THIRD SEMESTER

Subject: Sociology of Exclusion (SOCMJE-301)

Date: 19/05/2026

Total marks: 100

Time: 2.00 pm to 5.00 pm

Instructions: 1) Attempt all Questions. 2) Figures to the right indicate full marks.
3) Answer should be precise and to the point.

Q. 1) Answer any FOUR of the following questions in 500 words. (60)

1. Examine marginalization as a social process using Indian case studies.
2. Discuss racial discrimination and violence faced by Northeast minorities in India.
3. Analyze the relevance of disability studies in modern academia.
4. Examine skill development initiatives for the disabled in India.
5. Analyze the role of NGOs in the rehabilitation of disabled and marginalized populations.
6. Critically discuss the concept of social exclusion. Discuss its key dimensions with suitable examples.

Q. 2) Answer any FOUR of the following questions in 300 words. (40)

1. Discuss social taboos in India and their impact on marginalized communities
2. Examine the major challenges faced by transgender persons in India.
3. Explain how poverty intensifies disability-related exclusion.
4. Describe the forms and consequences of social stigma.
5. Explain the communication rights of persons with disabilities in India.
6. Explain the interrelationship between inequality and social exclusion in the Indian context.

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे. २) उजवीकडील अंक त्या प्रश्नांचे गुण दर्शवितात.
३) उत्तर तंतोतंत आणि मुद्देसुद असावे.

प्र. १) खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची उत्तरे ५०० शब्दात लिहा. (६०)

१. भारतीय उदाहरणांच्या आधारे सामाजिक प्रक्रियेस म्हणून सीमांतरीणाचे परीक्षण करा.
२. ईशान्य भारतीय अल्पसंख्याकांना भेदसावणाऱ्या वांशिक भेदभाव आणि हिंसेची चर्चा करा.
३. दुर्बलतेच्या अध्ययनाची प्रासंगिकता विश्लेषित करा.
४. भारतातील दिव्यांगांसाठी कौशल्यविकास उपक्रमांचे परीक्षण करा.
५. दिव्यांग आणि वंचित लोकांच्या पुनर्वसनामध्ये स्वयंसेवी संस्थांची भूमिका विश्लेषित करा.
६. वर्जिततेच्या संकल्पनेचे समीक्षात्मक परीक्षण करा. तिच्या प्रमुख परिमाणांची योग्य उदाहरणांसह चर्चा करा.

प्र. २) खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची उत्तरे ३०० शब्दात लिहा. (४०)

१. भारतातील सामाजिक निषिद्ध आणि त्यांचा वंचित समुदायांवर होणारा परिणाम याची चर्चा करा.
२. भारतातील ट्रान्सजेंडर व्यक्तींना भेदसावणाऱ्या प्रमुख आव्हानांचे परीक्षण करा.
३. गरिबीमुळे दिव्यांगत्वाशी संबंधित वर्जितता कशी वाढते, याचे स्पष्टीकरण करा.
४. सामाजिक कलंकाच्या प्रकार आणि त्याचे परिणाम वर्णन करा.
५. भारतामधील दिव्यांग व्यक्तींच्या संवादाच्या हक्कांचे स्पष्टीकरण करा.
६. भारतीय संदर्भात विषमता आणि सामाजिक वर्जितता यांच्यातील परस्परसंबंध स्पष्ट करा.